

“Amalgam”ı Tanıyın!

DR. DT. BAHAR UYANIK
(ENDODONTIST, KANAL TEDAVİSİ UZMANI)

Diş hekimliğinde; çürük ve diğer nedenlerle dişlerde meydana gelen madde kayıplarının tedavisinde kompozit rezinler, cam iyonomer simanlar gibi restoratif materyallerin yanı sıra; posterior dişlerin restorasyonunda geçmiş yıllarda olduğu gibi günümüzde de amalgam dolgular oldukça sık kullanım alanı bulmaktadır.

Dental amalgam; sıvı civa ve toz gümüş, kalay, bakır gibi metallerin karışımından elde edilen ve diş hekimliğinde yaklaşık 150 yıldır, yüz milyonlarca hastada kullanılan bir alaşımdır. Dental amalgamın ağırlığının yaklaşık %50'si elemental civadır. Amalgam, kanıtlanmış uzun dönem dayanıklı bir dolgu maddesi olması yanında nispeten ucuz bir materyaldir.

Amalgamın tartışma konusu yaratan kısmı, içerdiği elemental civanın zamanla düşük dozlarda, gaz halinde salınması ve oluşan buharının solunmasından ötürüdür. Yüksek dozdaki civa buharının beyin ve böbrek üzerinde olumsuz etkisi olduğu bilinmektedir. Uluslararası Diş Hekimliği Federasyonu (FDA) dental amalgam dolgularından salınan civanın, ağızda 15 ve daha fazla dolgu olan hastalarda bile olumsuz sağlık koşullarına neden olan seviyeden oldukça düşük olduğunu, 6 yaş ve üzeri çocuklarda ve yetişkinlerde kullanımının güvenli olduğunu bildirmiştir. Klinik çalışmalar da 6 yaş üzeri çocuklarda ve yetişkinlerde sağlık problemleri ve amalgam dolgular arasında bir ilişki göstermemektedir. 6 yaş altı çocuklarda ve emziren annelerde klinik çalışmalar olarak limitli bilgi olsa da Çevre Koruma Ajansı (EPA) dental amalgamdan süte geçen civa miktarının çok düşük olduğunu belirtmektedir. EPA ve FDA amalgam dolgusu olan 6 yaş altındaki çocuklarda oluşan civa buharının güvenli seviyelerde veya altında olduğunu rapor etmektedir.

Amalgamın sakınca yarattığı tek durum, amalgamın içindeki bileşenlere (civa,

bakır, gümüş vb.) alerjisi olan bireylerdeki kullanımınıdır. Amalgam bu tip bireylerde oral lezyonlara veya kontakt deri problemlerine yol açabilir.

Civanın çeşitli şekillerdeki kimyasal formları mevcuttur: elemental civa, inorganik civa ve metil civa. Elemental civa, dental amalgamda kullanılır ve civa buharı şeklinde salınır. Bir organik civa olan metil civa ise çoğunlukla deniz ürünlerinde bulunan civadır. Elemental civa akciğerlerden absorbe olurken, metil civa sindirim sistemi yoluyla absorbe olur. Metil civa, elemental civadan daha toksiktir.

2013 yılının Ocak ayında Birleşmiş Milletler Çevre Komisyonu, tüm hükümetlerin imzaladığı Minimata Konvansiyonunu yayınlamıştır. Adını 20. yy ortalarında civadan dolayı oluşan ciddi sağlık problemleriyle boğuşan Japonya'daki bir kentten alan bu bildiriye, civa ve ürünlerinin diş

hekimliğinin de dahil olduğu tüm alanlardaki kullanımının azaltılması veya sonlandırılması tavsiye edilmektedir. Aynı bildirinin civa atıklarının özenle kontrol altına alınması ile ilgili uyarıları da vardır.

Yukarıdaki bilgilerin ışığında ağızımızdaki amalgam dolgulardan kurtulmalı mıyız? FDA, dolgu iyi durumdaysa ve altında yeni oluşan bir çürük yoksa amalgam dolgunun değiştirilmesini önermemektedir. Çünkü dolgunun sökülmesi esnasında, sağlıklı diş dokusunun uzaklaştırılması ve daha önemlisi hastanın fazladan civa buharına maruz bırakılması riski ister istemez oluşur. Eğer kullanılan amalgamın bileşimindeki herhangi bir bileşende alerji gelişme durumu varsa dolgunun değiştirilmesi kaçınılmazdır. Her durumda diş hekiminize danışmak en doğrusu olacaktır.

Bir başka yazıda amalgama alternatif dolgu maddelerini tartışmak üzere esen kalın.